

Drepturile persoanelor lesbiene, homosexuale, bisexuale și transgen (LGBT) în Uniunea Europeană

Articolul 21 din capitolul „Egalitatea” din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene interzice discriminarea pe motiv de orientare sexuală.

Context politic

Evoluțiile din ultimii ani arată gradul din ce în ce mai mare de sensibilizare cu privire la drepturile persoanelor lesbiene, homosexuale, bisexuale și transgen (LGBT) în Uniunea Europeană. Tratatul de la Lisabona, împreună cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, a cărei respectare este obligatorie, consolidează cadrul legislației privind nediscriminarea. În prezent, UE trebuie să combată discriminarea, inclusiv discriminarea pe criterii de orientare sexuală, în cadrul tuturor politicilor și activităților sale.

La nivel internațional, consensul în ceea ce privește nevoia de a combate discriminarea pe criterii de orientare sexuală și identitate de gen a fost ferm reafirmat, odată cu adoptarea a două recomandări și a unei rezoluții de către Comitetul de Miniștri și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

În acest context, în 2009, Parlamentul European a solicitat FRA să analizeze situația persoanelor LGBT, în urma adoptării unor acte legislative care restrângeau drepturile acestora în anumite state membre ale UE.

Concluzii principale

Raportul FRA privind *Homofobia, transfobia și discriminarea pe criterii de orientare sexuală și identitate de gen* (Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity) pune în evidență trei probleme subiacente cu care se confruntă persoanele LGBT în Uniunea Europeană: faptul că sunt obligate să trăiască în tăcere și invizibilitate, că sunt victime ale unor atacuri violente și că nu sunt tratate egal, de exemplu, la locul de muncă, de către proprietarii de locuințe sau atunci când se deplasează în Uniunea Europeană.

Evoluții eterogene

În ceea ce privește protecția drepturilor LGBT, evoluțiile legislative în statele membre ale UE sunt diferite. Studiul FRA a identificat șase aspecte principale (interconectate) în legătură cu care pot fi identificate atât tendințe pozitive, cât și negative:

• Libertatea de întrunire și de exprimare

Manifestații LGBT ce se confruntă cu probleme sau contramanifestații agresive, precum și îmbunătățirea protecției demonstranților; interzicerea difuzării către minori a informațiilor privind căsătoriile între persoane de același sex.

• Discursurile de incitare la ură și infracțiunile motivate de ură

Există o protecție limitată împotriva actelor de intoleranță și violență față de persoanele LGBT și doar un număr mic de state membre extind utilizarea dreptului penal pentru a răspunde unor astfel de incidente.

• Tratamente inegale și discriminare

Protecția persoanelor transgen rămâne neclară în pofida jurisprudenței UE; cu toate acestea, un număr semnificativ de organisme din domeniul egalității de șanse se preocupă de aspecte referitoare la orientarea sexuală atât în contextul locului de muncă dar și în afara acestuia.

• Libera circulație și reunificarea familiei

Principiul egalității de tratament în acest context este aplicat inegal: anumite state membre restricționează sau refuză recunoașterea parteneriatelor și căsătoriilor între persoane de același sex încheiate în alt stat membru, în timp ce altele își extind legislația în acest domeniu.

• Protecția internațională a persoanelor LGBT care solicită azil

Numeroase state membre continuă să considere că persoanele solicitante de azil care cer protecție împotriva persecuției din cauza orientării lor sexuale sau a identității de gen nu au dreptul la aceasta dacă pot trăi în țările de origine fără a-și „dezvălui orientarea”.

• Reatribuirea de gen

Dificultăți în ceea ce privește accesul la tratament, obținerea recunoașterii legale și asigurarea unui tratament egal în majoritatea domeniilor vieții sociale, deși unele dintre statele membre au îmbunătățit situația.

Imagine neuniformă

Aceste evoluții eterogene indică faptul că progresele se înregistrează în ritm diferit și în mod neuniform în cadrul Uniunii Europene: persistă încă diferențe importante între statele membre ale UE. Obstacolele pot fi atribuite, în mare parte, persistenței intoleranței și atitudinilor negative față de persoanele LGBT.

Legislația și acceptarea publică formează un tandem

Tendențele instabile în cadrul UE pot reflecta sau consolida atitudinile negative față de persoanele LGBT și crearea de stereotipuri. Este esențial ca egalitatea în drepturi să fie prevăzută în legislație iar aceasta este afirmată în anumite domenii. Cu toate acestea, înțelegerea și acceptarea de către public nu pot fi evaluate doar prin mijloace juridice, ci necesită dialog și angajamente între guverne și societatea civilă, în vederea promovării unui grad mai mare de sensibilizare cu privire la drepturile LGBT.

Inițiative proactive

Unele guverne naționale adoptă planuri cuprinzătoare pentru protecția drepturilor LGBT. De exemplu:

Țările de Jos au adoptat un document cuprinzător de politici privind persoanele LGBT, intitulat „Simply Gay” (Simplu, homosexual) pentru perioada 2008-2011. Acesta constituie un plan de acțiune național care cuprinde 60 de măsuri diferite, inclusiv 24 de proiecte sponsorizate de mai multe instituții guvernamentale în vederea creșterii acceptării sociale și abilitării cetățenilor LGBT.

În Suedia, o agenție guvernamentală oferă asistență în privința „combaterii instituționalizării heterosexuality în societate”, aceasta având responsabilitatea promovării democrației, toleranței și drepturilor omului.

În Regatul Unit, programul de guvernare include în prezent un program de activități pentru „combaterea prejudecăților învechite și asigurarea egalității de șanse pentru toate persoanele, indiferent de orientarea sexuală sau identitatea de gen a acestora”.

Mai multe state membre ale UE – Estonia, Franța, Germania, Țările de Jos, Spania și Regatul Unit – iau măsuri pentru promovarea educației și dialogului, în special în școli și instituții de învățământ, cu scopul de a combate atitudinile negative față de homosexualitate și persoanele LGBT.

În acest sens, Recomandarea Consiliului Europei privind măsurile pentru combaterea discriminării pe criterii de orientare sexuală sau identitate de gen oferă îndrumări utile statelor membre ale UE în ceea ce privește îmbunătățirea respectului, protecției și promovării drepturilor LGBT. Punerea în aplicare a acestei recomandări va contribui la dezvoltarea unei abordări mai uniforme în ceea ce privește asigurarea acestor drepturi.

Recomandări pe baza dovezilor

Pe baza concluziilor obținute în urma analizelor comparative ale FRA, evoluții pozitive și susținute în ceea ce privește protecția împotriva discriminării pe criterii de orientare sexuală și identitate de gen ar putea fi generate de acțiuni proactive și coordonate, precum:

- › consolidarea și optimizarea evoluțiilor pozitive în cadrul tuturor domeniilor principale de politică publică;
- › mobilizarea de resurse și acordarea de asistență statelor membre ale UE pentru îmbunătățirea progreselor în ceea ce privește respectarea Recomandării Consiliului Europei privind protecția drepturilor LGBT;
- › promovarea inițiativelor din cadrul societății civile în sensul sporirii înțelegerii, acceptării și respectării situației persoanelor LGBT.

Opiniile FRA evidențiază mai ales următoarele aspecte:

- sprijinirea eforturilor de adoptare a unei „directive orizontale” care să prevadă protecția egală împotriva discriminării pe orice criterii, inclusiv pe criterii de orientare sexuală;
- evitarea utilizării excepțiilor justificate de „ordinea publică” pentru impunerea unor restricții necorespunzătoare asupra evenimentelor asociate LGBT și a altor manifestări ale identităților sau relațiilor LGBT;
- garantarea dreptului de a beneficia de informații nepărtinitoare cu privire la persoanele LGBT și relațiile acestora și de a trăi într-un mediu deschis și favorabil incluziunii, care este deosebit de important pentru copiii LGBT;
- asigurarea aceluiași nivel de protecție împotriva incidentelor caracterizate de homofobie și transfobie ca în cazul discursurilor de incitare la ură și al infracțiunilor motivate de rasism sau xenofobie;
- asigurarea aplicării corespunzătoare a protecției legale existente pentru persoanele transgen prevăzută în legislația UE și includerea explicită a „identității de gen”;
- includerea partenerilor de același sex, indiferent dacă aceștia sunt căsătoriți, înregistrați sau într-o uniune de facto, în definițiile termenului „membru al familiei” în contextul liberei circulații și reunificării familiei;
- recunoașterea orientării sexuale și a identității de gen ca motiv de persecuție și îmbunătățirea înțelegerii și prelucrării corecte a solicitărilor de azil, în special evitarea utilizării unor evaluări degradante sau intruzive ale credibilității solicitărilor pe baza orientării sexuale sau a identității de gen;
- înțelegerea identității de gen ca element al vieții private și al autodeterminării, și nu ca afecțiune psihiatrică, în special în privința modificării sexului înregistrat sau a schimbării numelui în documentele oficiale;
- promovarea unei opinii publice mai echilibrate cu privire la aspectele LGBT, facilitând dialogul între grupurile LGBT, mass-media, reprezentanții politici și instituțiile religioase, de exemplu printr-o abordare în care sunt cuprinse mai multe agenții și prin parteneriate.

Informații suplimentare:

Analiza comparativă a FRA, *Homofobia, transfobia și discriminarea pe criterii de orientare sexuală și identitate de gen – Actualizare 2010 (Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity – 2010 Update)*, este disponibilă online la adresa:

fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_en.htm

O prezentare generală a activităților FRA în domeniul drepturilor persoanelor LGBT este disponibilă pe site-ul FRA, la adresa:

fra.europa.eu/fraWebsite/lgbt-rights/lgbt-rights_en.htm